

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
OPĆINA SKRAD

Jedinstveni upravni odjel

KLASA: 550-01/24-01/2
URBROJ: 2170-33-01-24-
Skrad, 14. svibnja 2024. godine

Općina Skrad, na temelju Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za provedbu projekta „Zaželi kvalitetniji život“ (kodni broj: SF.3.11.01.0428), u sklopu Poziva na dostavu projektnih prijedloga „Zaželi – prevencija institucionalizacije“ koji se financira iz Europskog socijalnog fonda +, a provodi u okviru Programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027.“ dana 14. svibnja 2024. godine objavljuje sljedeći

JAVNI POZIV ZA ISKAZ INTERESA

Za korištenje potpore i podrške osobama starije životne dobi i osobama s invaliditetom u sklopu projekta „Zaželi kvalitetniji život“

I. Opće informacije o Javnom pozivu

Općina Skrad objavljuje Javni poziv za iskaz interesa za korištenje potpore i podrške osobama starije životne dobi i osobama s invaliditetom u sklopu projekta „Zaželi kvalitetniji život“ (dalje u tekstu: Javni poziv) koji se provodi temeljem Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za provedbu projekta „Zaželi kvalitetniji život“ (kodni broj: SF.3.11.01.0428), kojim se poziva za iskaz interesa sljedeće sudionike, odnosno pripadnike **ciljnih skupina**:

- 1. Osobe starije od 65 godina**
- 2. Odrasle osobe s invaliditetom**

Prihvatljivost osoba i/ili entiteta navedenim ciljnim skupinama pojašnjena je u točki V. Javnog poziva.

Sukladno članku 13. Zakona o ravnopravnosti spolova ("Narodne novine", broj 82/08, 69/17) na Javni poziv se mogu javiti osobe oba spola. Izrazi koji se koriste u ovom tekstu natječaja, a imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod.

II. Razdoblje provedbe projekta

Razdoblje provedbe projekta „Zaželi kvalitetniji život“ započinje s datumom 08. travnja 2024. godine te traje 36 mjeseci. Razdoblje pružanja usluga pripadnicima ciljnih skupina je **34 mjeseca**.

III. Cilj i glavne aktivnosti projekta

ESF+
Učinkoviti ljudski
potencijali

Sufinancira
Europska unija

Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Cilj projekta „Zaželi kvalitetniji život“ je pružanjem usluge potpore i podrške u svakodnevnom životu osobama starijim od 65 i osobama s invaliditetom povećati socijalnu uključenost i prevenirati institucionalizaciju te povećati kvalitetu života koja im je posebice narušena u ovom ruralnom području Gorskog kotara. Navedeno će se zapošljavanjem 9 osoba – pružatelja usluga, koje će pružati usluge potpore i podrške za minimalno 54, a najviše 72 pripadnika ciljne skupine tijekom 34 mjeseca.

Projektne aktivnosti obuhvaćaju osiguravanje pružanja **usluge potpore i podrške uz nabavu i podjelu paketa potrepština** (kućanskih i osnovnih higijenskih potrepština za minimalno 54 pripadnika ciljne skupine, provedbu komunikacijskih aktivnosti i osiguranje vidljivosti te upravljanje i administriranje projektom.

IV. Usluge potpore i podrške za ciljne skupine

Kontinuirano kroz projekt će se pružati usluga potpore i podrške starijim osobama i odraslim osobama s invaliditetom, koja uključuje:

- organiziranje prehrane (pomoć u pripremi obroka, pomoć u nabavi hrane i dr.);
- obavljanje kućanskih poslova (pranje posuđa, pospremanje stambenog prostora, donošenje vode, ogrjeva i slično, organiziranje pranja i glačanja rublja, nabava lijekova i drugih potrepština i dr.);
- Održavanje osobne higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, u kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba i dr.);
- zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba.

Napomena: aktivnosti potpore i podrške ne odnose se na bilo koji oblik provedbe zdravstvene njege koja bi zahtijevala posebna znanja i vještine, a aktivnosti „zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba“ definiraju se kao su one aktivnosti koje su životno nužne i prijeko potrebne.

V. Uvjeti prihvatljivosti za ciljne skupine

Javni poziv je usmjeren na dvije ciljne skupine:

I. Osobe starije od 65 godina;

II. Odrasle osobe s invaliditetom;

Uvjeti prihvatljivosti za svaku od ciljnih skupina su navedeni u nastavku.

ESF+
**Učinkoviti ljudski
potencijali**

**Sufinancira
Europska unija**

Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

CILJNA SKUPINA OSOBE STARIJE OD 65 GODINA UVJETI PRIHVATLJIVOSTI¹	
1.	Osobe koje imaju 65 ili više godina na dan ulaska u projektnu aktivnost (indikativno lipanj 2024. godine)
2a.	Osobe koje žive u samačkom kućanstvu
2b.	Osobe koje žive u dvočlanom kućanstvu
2c.	Osobe koje žive u višečlanom kućanstvu u kojem su svi članovi kućanstva pripadnici ciljnih skupina Javnog poziva
3a.	Mjesečni prihodi za samačka kućanstva koja ne prelaze iznos 120 % prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža u mjesecu koji prethodi uključivanju u aktivnost projekta ili u mjesecu prije ukoliko HZMO još nije izdao podatke za mjesec koji prethodi uključivanju u aktivnosti projekta (indikativna informacija o iznosu promatranom na dan objave Javnog poziva: ukupni mjesečni prihod ne smije prelaziti 1.015,30 €)
3b.	Mjesečni prihodi za dvočlana kućanstva koja ukupno ne prelaze iznos od 200% prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža u mjesecu koji prethodi uključivanju u aktivnost projekta ili u mjesecu prije uključivanja u aktivnosti projekta (indikativna informacija o iznosu promatranom na dan objave Javnog poziva: ukupni mjesečni prihod ne smije prelaziti 1.692,16 €)
3c.	Mjesečni prihodi za višečlana kućanstva koja ukupno ne prelaze iznos od 300% prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža u mjesecu koji prethodi uključivanju u aktivnost projekta ili u mjesecu prije uključivanja u aktivnosti projekta (indikativna informacija o iznosu promatranom na dan objave Javnog poziva: ukupni mjesečni prihod ne smije prelaziti 2.538,24 €)
4.	Osobe istovremeno ne koriste sljedeće usluge: usluga pomoći u kući, boravka, organiziranog stanovanja, smještaja, osobne asistencije koju pruža osobni asistent.

¹ Potrebno je kumulativno zadovoljiti uvjet 1., jedan od uvjeta pod 2. (2a. ili 2b. ili 2c.), odgovarajući uvjet pod 3. (3a. ili 3b. ili 3c.) te uvjet 4., uz zadovoljenje zajedničkog uvjeta za obje ciljne skupine.

ESF+
Učinkoviti ljudski
potencijali

Sufinancira
Europska unija

II. CILJNA SKUPINA ODRASLE OSOBE S INVALIDITETOM (3. ILI 4. STUPNJA, S 18 GODINA I VIŠE) UVJETI PRIHVATLJIVOSTI ²	
1.	Osobe koje imaju 18 ili više godina na dan ulaska u projektnu aktivnost (indikativno lipanj 2024. godine)
2a.	Osobe koje žive u samačkom kućanstvu
2b.	Osobe koje žive u dvočlanom kućanstvu
2c.	Osobe koje žive u višečlanom kućanstvu u kojem su svi članovi kućanstva pripadnici ciljnih skupina Javnog poziva
3.	Osobe koje imaju utvrđen treći ili četvrti stupanj težine invaliditeta – oštećenja funkcionalnih sposobnosti prema propisima o vještačenju i metodologijama vještačenja
4.	Osobe koje istovremeno ne koriste sljedeće usluge - usluga pomoći u kući, boravka, organiziranog stanovanja, smještaja, osobne asistencije koju pruža osobni asistent
5.	Čiji roditelj ili drugi član obitelji nema priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja za potrebu skrbi o njoj
6a.	Mjesečni prihodi za dvočlana kućanstva koja ukupno ne prelaze iznos od 200% prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža u mjesecu koji prethodi uključivanju u aktivnost projekta ili u mjesecu prije uključivanja u aktivnosti projekta (indikativna informacija o iznosu promatranom na dan objave Javnog poziva: ukupni mjesečni prihod ne smije prelaziti 1.692,16 €) – SAMO ZA KUĆANSTVA U KOJIMA JE DRUGI ČLAN OSOBA STARIJA OD 65 GODINA
6b.	Mjesečni prihodi za višečlana kućanstva koja ukupno ne prelaze iznos od 300% prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža u mjesecu koji prethodi uključivanju u aktivnost projekta ili u mjesecu prije uključivanja u aktivnosti projekta (indikativna informacija o iznosu promatranom na dan objave Javnog poziva: ukupni mjesečni prihod ne smije prelaziti 2.538,24 €) - SAMO ZA KUĆANSTVA U KOJIMA JE DRUGI ČLAN / SU DRUGI ČLANOVI OSOBE STARIJE OD 65 GODINA

Zajednički uvjet prihvatljivosti za obje ciljne skupine: sudionici (pripadnici ciljne skupine) moraju imati prebivalište ili boravište na području Općine Skrad.

Istovjetna usluga potpore i podrške navedena u točki IV. Javnog poziva ne smije za osobu koja je pripadnik ciljne skupine i ostvaruje pravo na korištenje potpore i podrške putem Javnog poziva biti osigurana i iz sredstava državnog proračuna ili drugog javnog izvora.

² Potrebno je kumulativno zadovoljiti uvjet 1., jedan od uvjeta pod 2. (2a. ili 2b. ili 2c.), uvjet 3., uvjet 4., te uvjet 5. i jedan od uvjeta pod 6. (6a. ili 6b.), ako se potonji odnosi na sudionika, uz zadovoljenje uvjeta zajedničkog za obje ciljne skupine.

ESF+
Učinkoviti ljudski
potencijali

Sufinancira
Europska unija

Ne primjenjuje se uvjet da obje osobe u dvočlanom kućanstvu moraju biti pripadnici ciljne skupine. Ukupni mjesečni prihodi se za dvočlana i višečlana kućanstva promatraju za sve članove kućanstva. Isključivo u višečlanom kućanstvu sve osobe moraju biti pripadnici jedne ili više ciljnih skupina Javnog poziva.

Usluge potpore i podrške pružaju se samo osobi u kućanstvu koja je pripadnik ciljne skupine, odnosno koja ja temeljem ovog Javnog poziva ostvarila pravo na isto.

Za sva kućanstva u kojima je više od jednoga pripadnika ciljne skupine, prilikom iskaza interesa potrebno je zasebno dokazivati uvjete prihvatljivosti za svaku osobu koja je pripadnik ciljne skupine, s zasebno dostavljenim iskazom interesa, odnosno svom potrebnom dokumentacijom za svakog člana kućanstva.

Dokumentacija koju će pripadnici ciljne skupine dostaviti kako bi dokazali uvjete prihvatljivosti navedena je u točki VI. Javnog poziva.

VI. Kako se prijaviti

Javni poziv će biti u modalitetu privremeno otvorenog poziva, koji će biti otvoren 15 dana od dana objave na službenim Internet stranicama Općine Skrad

Datum od kojeg se može podnijeti iskaz interesa: 14. svibnja 2024. godine

Datum zaključno s kojim se zaprimaju iskazi interesa: 29. svibnja 2024. godine u 14.00 sati.

Iskazi interesa podnose se:

• Elektronički, na mail: pisarnica@skrad.hr

ili

• Predajom u pisarnicu u zgradi Općinske uprave, na adresi Josipa Blaževića-Blaža 8, 51311 Skrad, u omotnici s naznakom: „Zaželi kvalitetniji život“ – ISKAZ INTERESA

ili

• Poštom, preporučenom pošiljkom u omotnici s naznakom: „Zaželi kvalitetniji život“ – ISKAZ INTERESA, na adresu:

OPĆINA SKRAD

Josipa Blaževića-Blaža 8,

51311 Skrad

NAPOMENA: Sudionici koji su članovi istog kućanstva svu dokumentaciju dostavljaju u jednoj (zajedničkoj) omotnici ili jednom mailu (ovisno o načinu dostave).

Općina Skrad provoditi će kontinuirano istraživanje potrebe uključivanja dodatnih sudionika (ciljne skupine) za korištenje potpore i podrške u sklopu projekta „Zaželi kvalitetniji život“ te će po utvrđenoj potrebi raspisati ponovljeni Javni poziv.

ESF+
**Učinkoviti ljudski
potencijali**

**Sufinancira
Europska unija**

Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Pravovremenim prijavama smatrat će se prijave koje su zaprimljene na servere Općine Skrad i u pisarnicu Općine Skrad, najkasnije s navedenim datumom i vremenom do kojeg se zaprimaju prijave. Pravovremenom prijavom smatra i prijava koja je poslana poštom (preporučeno) na zadnji dan otvorenog poziva, pod uvjetom da je na omotnici jasno vidljiv datum i vrijeme slanja.

Dokumentacija koju je potrebno priložiti različita je ovisno o ciljnoj skupini.

Upućujemo sudionike da prijavu pošalju pravovremeno i da pažljivo pripreme dokumentaciju te dostave potpune prijave koje sadrže sve u nastavku navedene dokumente, kako slijedi:

I. CILJNA SKUPINA	
OSOBE STARIJE OD 65 GODINA	
OBVEZNA DOKUMENTACIJA	
1.	Preslika osobne iskaznice (obostrana), putovnice ili dokumenta jednake ili slične vrijednosti iz kojeg je nedvojbeno moguće utvrditi identitet, dob i OIB sudionika
2.	Obrazac prijave na Javni poziv za iskaz interesa – ispunjen i potpisan
3.	Izjava pripadnika ciljne skupine o broju članova kućanstva – ispunjena i potpisana
4.*	<p>Potvrda Porezne uprave o visini dohotka i primitaka za mjesec koji prethodi uključivanju korisnika u aktivnosti projekta ili za mjesec prije ukoliko HZMO još nije izdao podatke za mjesec koji prethodi uključivanju u aktivnosti projekta (planirani mjesec uključivanja korisnika u projekt: lipanj 2024. godine)</p> <p>Navedeni podatci dostupni su na poveznici: https://www.mirovinsko.hr/hr/2024-3313/3313</p> <p>*U slučaju dvočlanog kućanstva u kojem drugi član nije pripadnik ciljne skupine potvrdu je potrebno dostaviti za svakog člana kućanstva, a ukoliko je drugi član pripadnik ciljne skupine, svaki član podnosi zasebnu prijavu. U slučaju višečlanog kućanstva, svi članovi moraju biti pripadnici ciljne skupine, odnosno svaki član podnosi zasebnu prijavu.</p>

ESF+
**Učinkoviti ljudski
potencijali**

**Sufinancira
Europska unija**

Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

II. CILJNA SKUPINA ODRASLE OSOBE S INVALIDITETOM OBVEZNA DOKUMENTACIJA	
1.	Preslika osobne iskaznice (obostrana), putovnice ili dokumenta jednake ili slične vrijednosti iz kojeg je nedvojbeno moguće utvrditi identitet, dob i OIB sudionika
2.	Obrazac prijave na Javni poziv za iskaz interesa – ispunjen i potpisan
3.	Izjava pripadnika ciljne skupine o broju članova kućanstva – ispunjena i potpisana
4. *	<p>Potvrda Porezne uprave o visini dohotka i primitaka za mjesec koji prethodi uključivanju korisnika u aktivnosti projekta ili za mjesec prije ukoliko HZMO još nije izdao podatke za mjesec koji prethodi uključivanju u aktivnosti projekta (planirani mjesec uključivanja korisnika u projekt: lipanj 2024. godine)</p> <p>Navedeni podatci dostupni su na poveznici: https://www.mirovinsko.hr/hr/2024-3313/3313</p> <p>*u slučaju zadovoljavanja uvjeta 6. (6a. ili 6b.) iz članka V. ovog Javnog poziva</p>
5.	Preslika Potvrde o upisu u Registar osoba s invaliditetom iz koje je vidljivo da osoba ima oštećenje trećeg ili četvrtog stupnja težine invaliditeta – oštećenja funkcionalnih sposobnosti ili nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u kojem je naveden treći ili četvrti stupanj težine invaliditeta – oštećenja funkcionalnih sposobnosti

Općina Skrad će na temelju dostavljenih podataka u ime sudionika ishoditi:

- Za osobe starije od 65 godina: Potvrdu/Izjavu Hrvatskog zavoda za socijalni rad da osoba ne koristi sljedeće usluge - uslugu pomoći u kući, boravka, organiziranog stanovanja, smještaja, organiziranog stanovanja, osobne asistencije koju pruža osobni asistent;
- Za odrasle osobe s invaliditetom: Potvrdu/Izjavu Hrvatskog zavoda za socijalni rad da pripadnik ciljne skupine ne koristi sljedeće usluge - uslugu pomoći u kući, boravka, organiziranog stanovanja, smještaja, organiziranog stanovanja, osobne asistencije koju pruža osobni asistent, odnosno da roditelj ili drugi član obitelji nema priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja za brigu o njoj.

Obrazac prijave i Izjave su dostupni na službenim Internet stranicama Općine Skrad, uz Javni poziv. Potrebno je zasebno dokazivati uvjete prihvatljivosti za svaku osobu koja je pripadnik ciljne skupine, sa zasebno dostavljenim iskazom interesa, odnosno svom potrebnom dokumentacijom za svakog člana kućanstva

Sufinancira
Europska unija

Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

VII. Postupak odabira sudionika (pripadnika ciljnih skupina)

Postupak odabira sudionika (ciljnih skupina) vrši se putem Javnog poziva, uz poštivanje načela transparentnosti, jednakog postupanja i zabrane diskriminacije.

Za zaprimljene iskaze interesa izvršit će se administrativna provjera (provjera pravovremenosti prijave i dokazivanja pripadnika ciljnih skupina). Prijavitelji koji nisu udovoljili administrativnoj prijavi o istome će biti obaviješteni najkasnije 30 dana od dana isteka roka za podnošenje iskaza interesa.

Za sve iskaze interesa za koje je utvrđeno da zadovoljavaju administrativnoj provjeri, izvršit će se ocjenjivanje kriterija odabira, gdje će se dodjeljivati bodovi prema činjenicama iz Obrasca prijave na Javni poziv za iskaz interesa i prijavne dokumentacije, kako slijedi:

Tablica: Kriteriji dodjele bodova kod odabira pripadnika ciljnih skupina

KRITERIJI DODJELE BODOVA (KRITERIJI PREDNOSTI PRI ODABIRU)		
KATEGORIJA	MOGUĆNOSTI	BROJ BODOVA
A. DOBNA SKUPINA	A1. 81-90+ godina	30
	A2. 65-80 godina	20
	A3. 18-65 godina	5
B. KUĆANSTVO	B1. Samac, dvočlano i višečlano kućanstvo u kojem su svi članovi pripadnici ciljnih skupina	30
	B2. Dvočlano kućanstvo sa samo jednim pripadnikom ciljne skupine	5
C. OSOBE S INVALIDITETOM	C1. OSI - utvrđen treći ili četvrti stupanj težine invaliditeta	40
Maksimalan broj bodova		100

Temeljem ostvarenih bodova svih zaprimljenih iskaza interesa izrađuje se jedinstvena rang lista za obje ciljne skupine, od većeg broja ostvarenih bodova prema manjem.

Iskazi interesa se ocjenjuju po redosljedu zaprimanja. U slučaju da jedan ili više sudionika (pripadnika ciljnih skupina) imaju isti broj bodova temeljem kriterija dodjele bodova, prednost ima sudionik čiji je iskaz interesa zaprimljen ranije.

Nastavno na navedeno, upućuju se sudionici da svoje iskaze interesa podnesu što ranije.

Sudionici koji zadovoljavaju uvjete ovog Poziva, ali zbog dostizanja ciljanog broja sudionika s većim brojem bodova i/ili ranijim vremenom zaprimanja nisu ostvarili pravo temeljem ovog Javnog poziva ulaze na listu čekanja, a u skladu s mogućnostima i slobodnim mjestima će se uključivati u projekt.

**Sufinancira
Europska unija**

Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Sudionici koji su ostvarili pravo temeljem Javnog poziva, kao i oni koji su na listi čekanja, bit će o istome obaviješteni najkasnije 30 dana od dana isteka roka za podnošenje iskaza interesa.

VIII. Informacije i kontakt

Dodatne informacije o se mogu naći na web stranici:

<https://esf.hr/esfplus/natjecaji/socijalno-ukljucivanje/zazeli-prevencija-institucionalizacije/>

U slučaju potreba za dodatnim pojašnjenjem, ili nemogućnosti za slanjem iskaza interesa na spomenute načine, možete nas kontaktirati na 051 810 680 svakog radnog dana od 08.00-14.00 sati, ili na pisarnicia@skrad.hr

IX. Zaštita i prikupljanje osobnih podataka

Zaštita osobnih podataka temelji se na Uredbi (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), te odredbama Zakona o provedbi Opće uredbе o zaštiti podataka (NN, br. 42/18).

Prikupljeni podaci će se koristiti isključivo u svrhu provedbe projekta.

**Sufinancira
Europska unija**

Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.